

Henrik Stubkjærs prædiken ved Folketingets åbningsgudstjeneste

Taler

Henrik Stubkjær
Biskop over Viborg Stift

Dato

3. oktober 2017

Sted

Christiansborg Slotskirke

Prædikentekst: Johannes evangeliet Kap 6. vers 1 – 13.

”Her står jeg, og jeg kan ikke andet - så hjælpe mig Gud!” Sådan sagde Luther, ifølge traditionen, som afslutning på forhøret ved rigsdagen i Worms, foråret 1521. Luther var blevet mødt med krav om at tilbagekalde alt. Og her foran kejseren og pavens udsending, hele kurien og mange andre, står han fast, og nægter at gå imod sin samvittighed.

Han ønskede ikke en kirkesplittelse, men at gøre op med kirkens vildveje. Han ville give evangeliet tilbage til menigheden, afskaffe kirkens hierarki og gøre op med menneskers forsøg på at frelse sig selv gennem egne handlinger. Han ville sætte fokus på Guds barmhjertighed og nåde, som det der sætter mennesker frie, og som betyder, at vi kan flytte fokus og blik fra vores egen navle og ud imod vore medmennesker.

Og dette ville han gøre – ikke ved at gøre alting nyt. Men ved at søge tilbage til kernen, til skriften og til Kristus. Han ville indlæse vore liv i Kristi kærlighed, for kun derigennem fandt han den virkelige frihed.

”Her står jeg, og jeg kan ikke andet – så hjælpe mig Gud” burde være enhver præsts bøn inden prædiken. For også vi er sat til både at forkynde og forsvare den nådige og barmhjertige Gud.

Og særligt kunne det være min indledning i dag – ikke blot fordi det nok kan fylde en med en smule ærefrygt at få lov at prædike for landets højeste myndigheder, regering og Folketing, men også fordi der i dag er præcis 4 uger, til vi kan fejre 500 året for Luthers reformation. Og Luther mente at enhver generation må lade sig reformere, så kirkens forkyndelse af evangeliet til

stadighed opleves relevant, som et korrektiv til vores egen egoisme og samtidig som den gave, der befrier - og sætter håbet op som fortegn for vores liv.

Den 31. oktober 2017 er det 500 år siden, Luther slog sine 95 teser op - mod den såkaldte afladshandel og pavekirkens praktisering af den. Dvs. de lærde strides som aldrig før, om det nu var Luther, kirketjeneren eller universitetspedellen, der slog tesaerne op. Om de kun blev slået op på døren til slotskirken i Wittenberg eller også på andre døre. Ja, om de i det hele taget nogensinde blev slået op og ikke bare trykt og omdelt. Så heftig har debatten bølget, at den har erobret forsider i de store tyske aviser. Men alt det kan vi i dag roligt lade ligge og overlade til eksperterne. Vi fejrer virkningen af disse teser og alt, hvad de satte i gang.

Disse teser, er resultatet af Luthers store opdagelse et par år før. Opdagelsen af, at Gud ikke er en instans derude, vi som mennesker er på vej henimod for at aflægge regnskab for, men tværtimod er den virkelighed, vi altid allerede kommer fra. Som vi har i ryggen, og som derfor sender os ud i verden, som dem der er de ”Altid allerede elskede”. – som Peter Bastian udtrykte det.

Altid allerede elsket. Det er, hvad vi som kristne har i ryggen. Kvit og frit. Og derfor behøver vi ikke konstant at gå og kikke ind i os selv for at overveje, hvad vi dog skal tage med, den dag vi når frem for Guds ansigt. Vi bliver i stedet befriede til at løfte blikket, se på de andre og deres behov. Gud er med andre ord friheden fra at være ”kroget ind i os selv”.

Da Luther først havde opdaget dette, begyndte han selv at følge opmærksomt med i, hvordan kirken behandlede almindeligt hårdtarbejdende borgere, som knapt kunne skrabe det nødvendige sammen til deres børn og familier. Og det oprørte ham, at akkurat de blev overtalt til at give den smule, de havde til overs til kirken. Med den begrundelse, at de på denne måde gavnede deres stilling i forhold til Gud. (Læs evt. tese 46)

Da han tre år senere (1520) skriver sit reformatoriske hovedskrift, giver han det da også titlen: ”Om et kristenmenneskes frihed”. Og udlægger denne frihed i to reformatoriske kernesætninger, der umiddelbart lyder selvmodsigende, men som netop hænger uløseligt sammen og kun giver mening i deres forbundenhed:

”Et kristent menneske er en fri herre over alle ting, og ingen underlagt.”

”Et kristent menneske er en villig tjener i alle ting og alle underlagt”.

Friheden som den basale sandhed om vores identitet skænkes os i Guds kærlighed, ved at han bliver menneske i Jesus af Nazareth. Og fordi kærligheden kun findes i relationer, så binder den os til vore medmennesker.

Pointen er, at det egentlige liv er det liv, der bliver mere af, ved at det bliver delt. Ligesom Kristus selv bliver større – ved at han deler sig med os. Altså er den kristne kun – ved at dele sit liv med sit medmenneske. Det er, hvad den prædiketekst, jeg har valgt til i dag, handler om, beretningen om bispisningen af de 5000 i ørkenen.

Jeg hørte engang en filippinsk befrielsesteolog udlægge denne tekst. Han bad os forestille os scenariet. Der er samlet en kæmpe menneskemængde på kanten til ørkenen, og det er ved at blive sent, så de skal have noget at spise. Jesus beder sin discipel Filip om at spørge ud over folkeskaren, om der er nogen, som har noget mad, de kan dele?

Disciplen spørger: ”Er der nogen, som har noget mad, vi kan dele?” Men ingen svarer. Jesus beder dem om at prøve en gang mere. Og disciplen råber denne gang lidt højere: ”Er der nogen som har noget mad vi kan dele?” Heller ikke her kommer der noget svar. Og de er ved at opgive, men Jesus beder dem en tredje gang om at spørge. Og modløse råber de for tredje gang. ”Er der nogen som har noget mad vi kan dele?” Og langsomt rejser en lille dreng sig nede bagved, og han går op igennem hele mængden og giver disciplene sin lille madpakke med 2 små fisk og 5 små brød. Og da folk ser det, er der pludselig en mere dernede, der rejser sig, og én mere derovre, der rejser sig, og til sidst er der mange. Og disciplene samler det hele, og Jesus velsigner maden, og de deler den. Og det viser sig, at der er hele 12 kurve i overskud.

12 kurve er ikke tilfældigt, for 12 er tallet for det hele. Idet de deler, er der nok til alle! Og var der kommet flere til, havde de også kunnet få.

At dele og at give er altså den evangeliske pointe, som reformationen med Luther genfinder. Og det hele begynder med, at Gud deler og giver sig selv sig helt og fuldt – for enhver af os. Underforstået: Også du er elsket, helt unik og

uendelig værdifuld – gå så ud og del kærligheden med andre!

Det er evangeliets modbillede til den menneskelige logik, hvor vi jo tror, at vi bliver rigere, jo mere vi kan holde for os selv.

Og det her er et modbillede, som er dybt forankret i vores danske samfund. Derfor kan det heller ikke undre, når man igen denne sommer har set flere af jer politikere til folkemødet på Bornholm flashe sætningen: ”Det er dansk at dele”

Ja, De kristne grundværdier ligger så dybt i vores samfund, at det endda fremgår af regeringsgrundlaget: ”Danmark er et kristent land.”

Dermed er der ikke sagt noget negativt om andre landes værdigrundlag. Men der er meldt klart ud, hvilke værdier vi bygger på. Og det er både vigtigt og modigt i en tid, hvor mange ting relativiseres. Når vi siger, at ”Danmark er et kristent land”, så betyder det noget for vores måde at forholde os til hinanden. For så anerkender vi hver enkeltes ret til et livsgrundlag - Gennem selvforsørgelse eller offentlig forsørgelse, hvor det er nødvendigt. Den enkelte og fællesskabet er hinandens forudsætninger. Og vi vedkender os både nationalt og internationalt, at ethvert menneske rummer en gudbilledlighed og har ret til et liv i værdighed.

Og vi anerkender at livet er smukt, og at vi har et ansvar for at værne om det.

Vi anerkender derfor også hver enkeltes ret til at danne fællesskaber efter overbevisning. Til undervisning eller religion. Skole og kirke har lige siden Grundtvig været bestemt af frihed. Og vi tror ikke, vi bliver til grin for de penge, denne frihed koster. Heller ikke, når den indrømmes andre. For her anerkender vi hver enkeltes ret til at tro, tænke, mene og sige, hvad man vil. Så længe den enkelte giver alle andre samme mulighed.

Friheden kan vendes mod dens ophav. Sådan er det. Men den fornægtes først, når denne mulighed undertrykkes. Ateisten er altså ikke blot tålt i det kristne samfund. Nej, han eller hun er et fuldgyldigt medlem. Og det samme gælder for den, hvis tro ikke er identisk med flertallets. Og vi tror slet ikke, at sekulariseringen i Europa havde set ud, som den gør, eller: været mulig - uden reformatorisk kristendom.

Alt dette, fordi menneskelighed, værdighed og frihed bliver større af at blive

delt. Så hverken det mindreårige barn, den travle voksne eller den syge gamle skal være i tvivl: de hører alle med. Så hverken den etniske dansker eller den fremmede skal være i tvivl: de hører alle med.

Og så er vi i virkeligheden tilbage ved udgangspunktet. Luther. Ingen understreger nemlig som han, at et menneske er en uløselig sammenhæng mellem det indre og det ydre. Bevidsthed og krop – individ og fællesskab. Hele tiden denne dobbelthed. Hvor alt ødelægges, hvis den ene pol isoleres.

Den tyske lutheraner, Dietrich Bonhoeffer, der døde i koncentrationslejr under 2. verdenskrig, så sent som den 9. april 1945, har sagt det meget stærkt: at ”så længe vi spiser vort brød sammen, vil vi også have nok i de mindste smuler. Først hvor én vil beholde sit eget brød for sig selv, fanger sulten an”.

Det var da Luther indså, at Guds kærlighed er kommet til jord - og blevet dig og mig til del, som en gave skænket gennem Kristus, at han for alvor kunne tage menneskelivet på sig.

Gudsforholdet er altså ikke til for at guddommeliggøre mennesket. Nej, det er lige omvendt. Det er Guds forhold til mennesket, der menneskeliggør os. Det var og er den reformatoriske grundopdagelse, vi stadig kan være mennesker, samfund og kirke på.

Derfor: Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

Kirkebøn Vor Gud og Far. Vi takker dig for, at du er en Gud fuld af nåde og barmhjertighed. Tak fordi der i kraft af dig altid er en ny dag for os at leve. Lær os da at leve med os selv, og lær os at leve med hinanden, sådan så dit gode liv kan folde sig ud iblandt os – dit navn til ære og til gavn for hele den verden, du elsker. Vi ber dig for mennesker, der lider nød. For alle, der er ramt af naturkatastrofer, af sult, af terror og krig. For mennesker på flugt ber vi dig. For alle der savner et hjemsted, familie, venner. Vi ber dig: giv os indsigt og visdom til at tage vare på den jord, du har betroet os. For det land, som er vort fædreland og i hvis tjeneste vi nu tager hul på endnu et folketingsår. Giv os styrken til at handle ud fra vore bærende værdier og modet til at indgå de nødvendige kompromiser. Vær med enhver, der her fra Danmark er udsendt i fredens

tjeneste. Vi ber dig for alle, for hvem denne dag er svær er komme igennem. For de ensomme ber vi, de syge – på krop eller på sind, for dem der har mistet en, der stod dem nær, og for dem der snart skal dø. Lad os alle mærke din hånd omkring os, når vi bærer på tunge byrder. Vær med alle, der har fået et særligt ansvar betroet i vores land. Vi ber for vores dronning, Margrethe II, Prins Henrik, Kronprins Frederik, Kronprinsesse Mary og hele det kongelige hus. For den lovgivende magt, den udøvende magt og den dømmende magt, ber vi dig. Lad din nåde sætte os fri, og din kærlighed give vore fællesskaber værdi. Og giv os til sidst, et navn Herre Krist, som er i din livsbog indskrevet. Amen

Tekster: Salme 121, Prædiken tekst: Johannes evangeliet Kap 6. vers 1 – 13.

Salmer: 402, 29, 289, 728

Kilde

folkekirken.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Prædiken, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/biskop-henrik-stubkjaers-praediken-ved-folketingets-aabningsgudstjeneste-2017>